

Chytrý venkov znamená živý venkov, ne skanzen

Chytrý venkov se netýká podle místních akčních skupin (MAS) pouze technologií, ale zejména způsobu fungování služeb, pracovního trhu nebo třeba lokální ekonomiky.

Podle odborníků se venkov musí naučit nabídnout obdobné služby, jaké nabízejí města. Ať už se jedná o možné alternativy různých forem práce, služby, vysokorychlostní internet nebo třeba mobilitu a dopravní obslužnost. Podle nich je dobré se inspirovat zaváděním tzv. smart řešení v severovýchodních zemích.

„Abychom mohli venkov označit za chytrý, musíme zajistit pro co nejvíce lidí přístup k novým technologiím a naučit je technologie využívat. Pojďme venkovu pomoci, aby se navrátil ke svým kořenům a získal zpět svoji částečně ztracenou moudrost,“ vyzývá Mgr. Miloslav Oliva, předseda Krajské sítě místních akčních skupin Středočeského kraje, s nímž jsme si povídali o současné situaci, možnostech i překážkách v této oblasti.

■ Co podle vás dnešnímu venkovu schází? Služby, zábava či rychlý internet?

Na první místo bych dal rychlý internet, jeho potřeba se jako červená nit táhne všemi oblastmi venkovského života. Pokud i venkov má nabídnout služby odpovídající 21. století, a mají fungovat, bez rychlého a dostupného internetu to nelze zajistit. Ti lidé, kteří žijí na venkově, ale jezdí pracovat do města, by mohli pracovat z domu, nemuseli by denně dojíždět do práce. Samozřejmě v případě, že je to možné, že dělají nějaký typ kancelářské či tvůrčí práce. Pak takový člověk nebude nakupovat cestou z práce z města, ale bude tlačít na to, aby fungovaly kvalitní služby v jeho bydlišti. Všichni víme, že existence venkovských prodejen je závislá na odbytu, čili na množství lidí, kteří tam nakupují. Stejně je to se školami, se zdravotními službami. Malé školy zanikají, protože bylo málo dětí, a pro rodiče bylo snazší odvézt děti do školy ve městě než bojovat o záchranu místní školy.

■ Chcete tedy vrátit na venkov život?

Ano, přesně tak. Je třeba, aby se hierarchie hodnot navrátila. Díky likvidaci zemědělství dnes není moc důvodů, proč na venkově bydlet. Jde o hledání smyslu, proč tam žít. I evropská definice říká, že chytrý venkov je hlavně o lidech a pro lidi, že jde o návrat ke kořenům venkova. Ten byl vždy typický svojí zdánlivou pomalostí, ale moudrost se prolínala všemi činnostmi. Nicméně venkov postupně svoji tvář ztratil, odlidštil se a odosobnil. Města díky svým možnostem a technologiím dostávají nový náboj, jsou tedy pro lidi přitažlivější a mohlo by se stát, že ony pomyslné nůžky

Miloslav Oliva

mezi příjemným životem ve městě a životem na venkově se budou více a více rozevírat, venkov se bude dále vyvíjet a mladí lidé z něj budou utíkat. Chytrý venkov musí umět vybalancovat sociální, ekonomickou a environmentální oblast a myslet na svoji udržitelnost.

■ V čem by venkovu mohla pomoci chytrá řešení a technologie?

Nejdřív se musí najít, ideálně v místní komunitě, vhodné řešení, a do něj se pak implantuje technologie. Ale v tom je ten problém, protože často jsou nabízeny technologie bez toho, že existuje nějaké koncepční řešení. Výrobci a prodejci technologií potřebují prodat hned a co nejrychleji, a tak je občas obcím nabízeno řešení, které je představeno jako novinka, ale ve skutečnosti se jedná o výběhový typ. Ideální je rychlý prodej „nepoučenému“ zákazníkovi. MAS zde chtějí sehrát roli inovačního brokera. Název je sice obtížně uchopitelný, ale nenašli jsme zatím jiný, vhodnější, i když pro státní správu je docela přijatelný.

■ Mohl byste trochu přiblížit, co ta pozice obnáší?

V pozitivním smyslu je to zprostředkovatel, který bude znát potřeby obce – z komuni-

kace s jejím starostou, ze znalosti území. Nebude muset být technologicky kvalifikovaný, ale bude znát nabídku možných řešení a odbornou mluvu řešitele a bude schopen vše přetavit do srozumitelné řeči pro starostu. Nebude se radit o nabízeném řešení s obchodníky, ale s odborníky, kteří se budou rekrutovat z různých neziskových a jiných organizací. Například jako je Sdružení energetických manažerů měst a obcí. Může nastat situace, že starosta malé obce bude mít vlastní kapacitu, tedy člověka, který by se třeba mohl na půl úvazku věnovat problematice – nabídce řešení, ale počítáme s tím, že se najde zejména v rámci příslušné MAS.

■ Zní to logicky, ale skutečnost asi bude horší. Nebo se pletu?

Bohužel máme zkušenost, že někteří začínající kolegové vnímají práci v místní akční skupině pouze jako zaměstnání od – do. Chtěli bychom to změnit, nadchnout je a získat pro danou věc. Dalším úskalím je, že starostové říkají: už o tom nemluvejte, ale ukažte mi to. Čili je potřeba sdílet příklady dobré praxe, kde bude vidět, že chytré řešení obci skutečně pomohlo, ideálně v podobě uspořádaných financí obecního rozpočtu. Vznikla by taková virtuální platforma, na níž by se dobrá řešení nacházela, obdoba cloudu, do kterého budou technologické firmy vkládat garantovaná řešení a budou čekat poptávku ze strany samosprávy. Představuji si to jako obdobu jakéhosi e-shopu, který bude oboustranně fungovat. Bylo by dobré, kdyby toto prostředí nějaká autorita garantovala.

■ Třeba nějaké ministerstvo?

Ano, třeba ministerstvo pro místní rozvoj, je to jeho parketa. Ministerstvo průmyslu a obchodu by pak mělo zajistit rychlý internet, klidně i s pomocí MAS. Také by velmi pomohla dotace na práci inovačního brokera v tom, že by se snadněji prováděla takzvaná animace, čili mapování potřeb území. Snažíme se, aby dotace na práci inovačního brokera byla zahrnuta do způsobilých režijních nákladů dalšího programovacího období.

■ Konceptem chytrého venkova Středočeského kraje se zabývala 1 letošní březnová konference, která se konala v Dolních Břežanech ve výzkumném laserovém centru Eli Beamlines. Je z ní nějaké poselství?

Že se musíme posunout z roviny prezentací a komunikace do roviny konkrétních řešení. Chytré technologie bychom na venkově zatím asi nejčastěji nacházeli v oblasti zemědělství. Uvedl bych reálný příklad od jednoho soukromého zemědělce, který si pořídil technologii bezob-

služné péče o skot, což obnáší automatické otevírání dveří, když jdou zvířata na pastvu, z pastvy, režim krmení, úklidu, dojení a dalších úkonů. Onen podnikatel tu technologií sháněl několik let, nakonec ji získal, snad ve Švédsku. Investice se mu dnes bohatě vrací, například není závislý na tom, zda mu do práce přijdou všichni zaměstnanci. Úskalí je ale v tom, že i obsluha chytrých technologií by měla být na odpovídající úrovni. Je otázkou, zda se tyto chytré technologie či nové technologie dostatečně vyučují na relevantních středních odborných školách.

■ **V jakých oblastech byste viděl nasazení chytrých technologií?**

Na zmíněné konferenci jsme představili deset hybných sil chytrého venkova, které definovala konference OECD. Jedná se o deset přesně vymezených okruhů života na venkově, které se nepřekrývají. Požádali jsme účastníky, aby nám doplnili, co jim u jednotlivých bodů chybí a čím by měli inovační brokeři-MAS začít. Pomineme-li nezbytnou a mezioborovou potřebu rychlého internetu, pak jako první zazníval velký akcent na vzdělávání všech věkových skupin, na druhém místě to byla otázka decentralizovaných energií a jejich úspor v kontextu současné klimatické změny. Dále zde často zaznívala otázka zdravotnických služeb v kontextu nedostatku lékařů, zubařů, zdravotních sester.

Na venkově se nabízí řešení například v podobě vzniku takového dohledového

■ Při vývoji chytrého venkova jde v podstatě o lidi, o venkovské komunity, které se chápou iniciativy s cílem hledat praktická řešení výzev, před nimiž stojí, se zaměrem co nejvíce využít nové příležitosti. Digitální řešení mohou využít mnohých takových nových příležitostí popohnat, nicméně slovo chytrý implikuje rovněž spolupráci a rozvoj nových sdružení – je třeba uvažovat mimo běžný stereotyp a naplánovat svou vlastní cestu k prosperitě a udržitelnosti. Iniciativa Evropské komise „chytrý venkov“ byla zahájena v dubnu 2017. Začali jsme pracovat na pilotním projektu – jeho účelem je vyvinout model chytrého venkova, který mohou venkovské komunity používat jako vzor ke zlepšení své situace.

Phil Hogan,
evropský komisař pro zemědělství a rozvoj venkova

centra: pacienti by nemuseli cestovat za svým lékařem, ale putovala by data. Řešení ovšem naráží na chybějící technologie, která by umožnila oběma stranám vyměňovat si velké objemy dat. Aby data doputovala od pacienta k lékaři rychle a komplexně, a ne jen jejich část, jak se dnes stává. Ostatně, rychlý přenos by ocenili i další lidé, kteří bydlí na venkově a potřebují posílat velké objemy dat. Pak by třeba v budovách bývalých škol mohla vznikat menší co-workingová centra, kde by se lidé potkávali a pracovali a zachoval by se sociální aspekt. Podle mě je to závislé na plném pokrytí všech obcí rychlým internetem a zde by měl stát sehrát svoji roli. Pokud bude tuto

stále politicky odkládat, řežou si politici pod sebou větev.

■ **Co vás osobně vedlo k tomu, že jste stoupencem tohoto směru?**

Sice jsem v zásadě spojený s tím, že MAS dnes administrují dotace až čtyř operačních programů, ale druhá strana mince je, že jim tak nezbyvá tolik potřebný čas na dostatečně kvalitní rozvoj území. Původní profesí jsem učitel, takže mám k dalšímu vzdělávání a novinkám vztah. Hodně mi dala účast na řadě workshopů a seminářů Středočeského inovačního centra (SIC). Připadalo mi smysluplné přenést tento nový trend i na venkov. Protože by mohl pomoci navrátit na venkov život. Ovšem nesmí se vytratit sociální aspekt. Dnes různé firmy dovezou lidem nákup až do domu, ale zapomíná se na to, že zejména venkované chodí do obchodu nejen nakoupit, ale mají šanci se tam potkat se známými, kamarády a lidmi z vesnice. Takže technologie ano, ale s mírou, aby se nestalo, že lidé budou „viset“ na mnoha přístrojích, ale budou zároveň izolováni doma, ve čtyřech zdech. Venkovský prostor se nesmí stát jen skanzenem pro výletníky. Je třeba také mluvit o retenci lidí ve venkovské krajině, to bude tématem brzké budoucnosti. A rozumně použité a vybalancované chytré technologie a chytrá řešení jsou příležitostí pro rozvoj venkova a šancí na jeho znovuoživení.

EVA VÍTKOVÁ

HELIOS Fenix

pro Váš chytrý úřad.

 Finanční řízení	 Portálová řešení
 Rozklikávací rozpočet	 Vzdělávací centrum

Informační systém HELIOS Fenix je variabilní a zároveň osvědčené řešení s dlouholetou tradicí.

helios.eu assecosolutions.com

HELIOS

ASSECO